

№ 62-P
2885.

PRZEMYSKIE
KOŁO PAŃ T. S. L.

SPRAWOZDANIE

:: ZA ROK 1921. ::

Walne Zgromadzenie

■ ■ KOŁA PAŃ T. S. L. W PRZEMYŚLU ■ ■

ODBEDZIE SIĘ

w piątek 31. marca 1922 — o godz. 5 1/2, popołudniu
w sali Korporacji rękodz. i przem. ul. Fredry 1. 5.

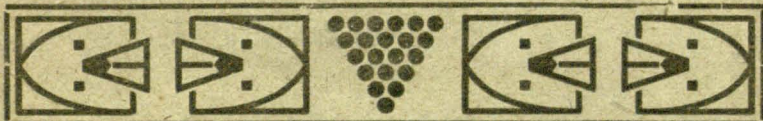
PORZĄDEK DZIENNY :

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Sprawozdanie z działalności Zarządu i sprawozd. kasowe.
3. Wnioski i interpelacje.
4. Wybór przewodniczącej, członków Zarządu, komisji szkontrującej i delegatów na Walny Zjazd T. S. L.

Wrazie braku kompletu odbędzie się zapowiedziane Walne Zgromadzenie o godzinie 6. tegoż samego dnia bez względu na ilość obecnych.

O liczny udział w zgromadzeniu uprasza

ZARZĄD.

Skład Zarządu Koła i Komisji szkontr.

wybrany na Walnem Zgromadzeniu 13 marca 1921.

Bielawska Marja, przewodnicząca Koła
Mierzeńska Zofja, zast. przewodn. i kierown. biblioteki
dla czyteln. wiejskich
Prochazka Józefa, sekretarka
Ekiertówna Marja, zastępcz. sekret. i kierown. komisji
wydawnictw
Swobodowa Helena, skarbniczka
Klepicka-Janina, zastępcz. skarbn.

Porembalski Jan, kierownik komisji czyt. odczyt.
Praschillowa Joanna, sekret. kom. czyt. odczyt.
Lorenzowa Jadwiga, kierowniczk. bibliot. miejskiej
Kostrzewska Stefania, kierowniczk. komisji przedsiębiorstw
Osostowiczowa Zdzisława, kierown. komisji jedn. członków
Dr. Romanowski Wacław, kierown. komisji prawniczej.

Adamowa Romana
Bajowa Zofja
Barączowa Zofja
Chmurowicz Bronisław
Drozdowa Jadwiga
Dziewotowa Emilja
Glattmann Feliks
Fischer Karol
Giebułtowiczowa Jadwiga
Hendzlikiewiczowa Józefa
Kędziński Józef

Lewandowska Helena
Ks. Matusz Józef
Olszewska Julia
Pollak Stanisław
Ks. Pinda Leon
Ks. Prałat Sarna Władysław
Ks. Sierzęga Alojzy
Szalayowa Jadwiga
Waygartowa Marja
Ziemiańska Aniela
Żukowski Ignacy

Komisja szkontrująca :

Łuczyński Sylwester

Rozumkiewicz Michał

Waygart Eugeniusz.

Sprawozdanie każdego Towarzystwa jest niejako jego rachunkiem sumienia, obliczeniem sił zużytych, pracy włożonej w działalność całego roku i plonów zebranych.

Gdy rzucimy okiem na rok ubiegły przyznać musimy, że wiele było wysiłków jednostek i ofiarności społeczeństwa, a czy wyniki odpowiadały temu osądzi Walne Zgromadzenie.

Dążeniem Zarządu było przede wszystkim zwiększenie planowości w działaniu.

Utrudnieniem jednak w naszej pracy przez cały rok sprawozdawczy, były ciągle pytania i wątpliwości wysuwane przez wielu, na co potrzebne są nam jeszcze społeczne towarzystwa kulturalne i oświatowe wobec istnienia własnego państwa. Odpowiadamy dziś na to, że wszystkie cywilizowane narody i państwa muszą mieć i mają instytucje społeczne, które współpracują z państwem i wychowują społeczeństwo. Trzeba bowiem stwarzać nam typ obywatela ofiarnego i świadomego niebezpieczeństw, z silnie wyrobionym instynktem państwowym i poczuciem odpowiedzialności za całość spraw publicznych.

To jest celem dzisiejszym T. S. L.

Zauważyć musimy, że tylko część działalności dotychczasowej T. S. L. objęło w roku sprawozdawczym państwo, bo w swój Zarząd wzięło szkoły. Jednakowoż dalej do akcji zakładania szkół przystępować będziemy, jeżeli organa państwowe nie będą mogły spełnić pod tym względem swego posłannictwa. — Reszta szkół prywatnych, założonych przez nasze Koło, przeszła w roku sprawozdawczym na etat rządowy, a mianowicie: Czystszeń, — Iskań — i Lipowica. — Do marca Zarząd Koła wypłacał jeszcze pensje nauczycielskie, które jednakowoż rząd zwrócił Kołu po-

cząwszy od września. Ogółem 11 szkół zakładowych z biegiem lat przez Koło w powiecie przemyskim, samborskim i mościskim utrzymuje obecnie rząd, w niektórych jednak potrzeby rzeczowe opłaca w dalszym ciągu TSL., ponieważ gmina nie może lub nie godzi się na pokrywanie tych kosztów. — Dzieje się to jeszcze w Lipowicy, Hermanowicach i Sanoczanach.

W roku sprawozdawczym nową szkołę założyło i uposażyło Koło w Trójczycach koło Kosienic.

Uroczystość poświęcenia szkoły odbyła się 11 stycznia, połączona z urządzeniem „Drzewka“ dla dzieci szkolnych. Poświęcenia szkoły dokonał po nabożeństwie ks. Pinda Leon, proboszcz z Kosienic. — Jako delegaci Koła obecni byli: P. M. Bielawska, przewodn. Koła, która przemówiła do starszych i dzieci o znaczeniu szkoły, a ks. Matusz Józef o pracy dzieci w szkole. Przy drzewku otrzymały dzieci podarki zakupione przez Koło. Szkoła w Trójczycach otwartą została dla dzieci mazurskich osadników, którzy osiedli w tej miejscowości z powodu jej parcelowania. — Jest to z rzędu już dwunasta szkoła Koła TSL., która wyposażona przeszła zaraz na etat rządowy. Szkoły założone i wyposażone przez TSL., a pozostające obecnie na etacie rządowym są w następujących miejscowościach: w Czyszczeniu, Grochowcach, Hermanowicach, Lipowicy, Koniowie, Korytnikach, Iskani, Sanoczanach, Tarnawce, Trójczycach, Radenicach i Wołczy. — W roku sprawozdawczym urządziło Koło jeszcze „Drzewka“ w szkołach: w Lipowicy, Czyszczeniu i Hermanowicach. Prócz podarków zakupionych przez Koło, otrzymały dzieci - sieroty najbiedniejsze w tych szkołach, dary uzyskane z „Polsko-Amerykańskiego Komitetu Pomocy Dzieciom“, jak koszulki z flanelki i książeczki z powiastkami, za co Zarząd Koła składa na tem miejscu WP. Ignacemu Żukowskiemu, kierownikowi P. A. K. P. D. w Przemysłu, najserdeczniejsze podziękowanie.

Prawdziwą troską Koła było w tym roku ukończenie intabulacji gruntów darowanych pod szkoły. Komisja prawnicza odbyła 6 posiedzeń i w porozumieniu z miejscowymi czynnikami odnośnych wsi, przeprowadziła szereg intabulacji; jedna tylko jest jeszcze na ukończeniu, bo z powodu trudności od nas niezależnych nie dało się w zupełności przepisów prawnych wyzyskać. Wiele czasu i bezinteresownej porady udzielał Kołu adwo-

kat Kropiński, za co na tem miejscu składamy mu najserdeczniejsze podziękowanie.

W dalszym ciągu rozpoczął Zarząd starania w celu wybudowania szkoły, kaplicy i ochronki w Maćkowicach, w Zabłocach w pow. jarosławskim i w Korytrikach koło Krasiczyna, — w czem gorąco dopomaga nam ks. Pinda Leon, proboszcz z Kosienic. Prócz tego poczyniliśmy kroki w celu odnowienia zniszczonego przez wojnę budynku ochronki w Wyszatycach.

W roku sprawozdawczym zdawaliśmy sobie sprawę, że obowiązkiem naszym jest zająć się młodzieżą przede wszystkim w mieście samem. Przygotować ją do tego, aby za pewien przeciąg czasu wejść mogła w starsze społeczeństwo i wziąć w jego życiu czynny udział. — Zaczęliśmy od młodzieży rzemieślniczej, która najwięcej potrzebowała tej opieki.

W porozumieniu i z pomocą czynną przedstawicieli przemysłowców i rękodzielników zawiązaliśmy w październiku „Stowarzyszenie polskiej młodzieży handlowo-przemysłowej“. Referat wygłosił wówczas ks. Matusz Józef, który wyjaśnił cel stowarzyszenia i objaśnił statut organizacji poznańskich. Zarząd stowarzyszenia wybrano z pośród samej młodzieży, utworzono patronat i ułożono program pracy. Stowarzyszenie mieści się w „Domu św. Józefa“ na Garbarzach, a na czele stoi ks. Zdzałek, dyrektor tego zakładu, który użyczył nam gościnnie jednej ze sal na ten cel. Zebrania młodzieży odbywają się tam co niedzielę. W grudniu, w dzień święta kupiectwa polskiego, urządziło Koło dla tej młodzieży, po uroczystem nabożeństwie, przyjęcie w rodzaju śniadania, na którem płynęła już serdeczna z nimi pogawędka.

Szczególniejszą pieczę otaczaliśmy czytelnie o zarządzie, własnym, tak w mieście jak i po wsiach, skupiając w nich tak mężczyzn jak młodzież i kobiety. Formę odczytu i przemówienia zachowaliśmy jedynie przy obchodach uroczystych; w zwykłych warunkach były pogadanki o rzeczach wieś dziś najbardziej obchodzących. Jak w latach ubiegłych tak i w roku sprawozdawczym dawał się srodze odczuwać brak prelegentów chętnych do wyjazdu do czytelni zamiejscowych, tylko kilka jednostek pracowało dzielnie w tym kierunku, nie żałując trudu ni zdrowia. — Do tych zaliczyć musimy przede wszystkim nasze duchowieństwo.

Wiele pracy włożyli członkowie naszego Koła szczególnie w sprawie plebiscytu na Górnym Śląsku. Zajęto się gorąco agitacją w celu zjednania jak największej ilości prelegentów i organizatorów plebiscytowych.

Bogaci w doświadczenie staraliśmy się o odstąpienie odpowiednim Kołom dalej oddalonych czyteln i wypożyczalni z powodu złej komunikacji; dotychczas jednak dopiero wypożyczalnię w Kuźminię (powiat Dobromil) odstąpiliśmy Kołu T. S. L. w Birczy.

Lustrację czyteln przeprowadzano periodycznie.

Aby jednak omówić szczegółowo plan pracy po czytelnjach urządziliśmy 13. marca zjazd kierowników czyteln. — Referat o „Utworzeniu związku pracowników oświatowych“ wygłosił ks. Alojzy Sierzęga. Obrady trwały cały dzień, wieczorem podejmowaliśmy gości herbatką, poczem nastąpiło Walne Zgromadzenie Koła za rok 1920. — Celem należytego zorganizowania czyteln i wyszkolenia jej kierowników, postanowiliśmy w roku przyszłym stworzyć instytucję czasowego instruktora.

W roku sprawozdawczym otwarto nową czytelnę w mieście Przemyślu na Garbarzach w szkole żeńskiej im. Piramowicza, z pomocą ruchliwych i pełnych poświęcenia nauczycielek, P. Hanulanki, która wygłosiła odczyt „Ku czci 300-tnej rocznicy zwycięstwa pod Chocimem“ i P. Fitowskiej, która objaśniła szczegółowo statut czyteln T. S. L.

Koło posiada obecnie 17 czyteln i 11 wypożyczalni. Czytelnie znajdują się w następujących miejscowościach: W Bachórcu, Czystczeniu, Hermanowicach, Korytnikach, Kosztowej, Lipowicy, Medyce, Nienadowej, Przemyślu im. Mich. Praczyńskiej, Przemyślu na Kazanowie, Przemyślu w szkole im. Piramowicza, Sannoczanach, Tarnawcach, Wyszatycach, Radenicach, Trójczycach i Żurawicy.

Wypożyczalnie znajdują się w następujących miejscowościach W Iskani, Kruhlu Wielkim, Błozwi górnej, Koniowie, Krzywcy, Prałkowcach, Tarnawce, Wołczy dolnej, Pikulicach, Reczpolu i Ujkowicach.

Pogadankę odbyło się po czytelnjach 312, — wieców i zjazdów 75, obchodów narodowych 78, przedstawień 17, — pism prenumerowano 14, posiedzeń komisji czytelniano-odczytowej 8,

książek w czytelnich i wypożyczalniach 4.610. — Koło posiada jeszcze bibliotekę miejską, która mieści się w lokalu „Narodowej Partji Robotniczej“, Plac Czackiego 3. W bibliotece znajduje się obecnie 500 dzieł, — wypożyczanie książek odbywa się każdego czwartku od godz. 4—6-tej. — Ze względu, że N. P. R. użycza nam lokalu na ten cel zupełnie bezpłatnie, składa za to Zarząd Koła WP. Romaszewskiemu najserdeczniejsze podziękowanie. — Biblioteka miejska zniszczona doszczętnie w r. 1914 powiększyła się znowu w roku sprawozdawczym przez ofiarowane książki od Najprzewielebniejszego kś. biskupa Józefa Pelczara i W. Pana Stefana Praczyńskiego, za co na tem miejscu składa Zarząd ofiarodawcom najserdeczniejsze podziękowanie.

Nadto otrzymało Koło większą ilość „Elementarzy polskiego dziecka“ z „Komitetu Pomocy Dzieciom“, za co Zarząd składa najserdeczniejsze podziękowanie WP. Ignacemu Żukowskiemu. Warunki pracy w mieście są tego rodzaju, że o skutecznej działalności będzie można wówczas myśleć, gdy się będzie rozporządzać znacznymi w naszych warunkach nie dającymi się pomyśleć zasobami materialnymi. Brak lokalu jest dla nas bolączką, której pozbyć się nie możemy, bo nigdzie dotąd, z powodu napływu ludności do miasta, odpowiedniej ubikacji znaleźć nie można. Korzystamy na razie z gościnności i mieścimy się w budynku Korporacji przemysłowców i rękodzielników.

Starania nasze w Warszawie o uzyskanie budynku wojkowego w Przemyśle na wznowienie bursy dla dziewcząt, nie zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem.

Na wezwanie Zarządu Głównego, dla pogłębiania pracy oświatowej wysyłaliśmy w ciągu roku delegatów Koła na konferencje oświatowe we Lwowie i Krakowie. — Braliśmy również udział w Zjeździe kobiet, urządzonym przez tutejsze Koło Polek w sprawie organizowania związków młodzieży po wsiach.

Prowadzono kurs dla analfabetów w 4-ech miejscowościach z dodatnim skutkiem, bo zmniejszyła się liczba analfabetów o 35 osób w powiecie naszym.

Najuciąźliwszą pracą dla Koła było zdobywanie funduszków. Urządzono bal, festyn, dwie zbiórki uliczne i Wieczór św. Miłokłaja — cyfry dochodów podaje osobne sprawozdanie kasowe.

Prócz tego Koło brało udział w zbieraniu datków dla Górnego Śląska i na groby wojenne, które zostały oddane do od-

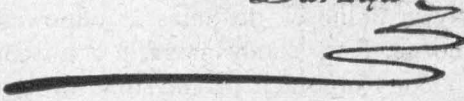
nośnych Komitetów. — Ze zbiórki na „Dar narodowy 3 Maja“ wysłano czekiem do Zarządu Głównego w Krakowie kwotę 47.487 Mp.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd Koła 14 posiedzeń, listów, podań i pism wysłano 985 sztuk, prócz tego rozmaitych zaproszeń na nadzwyczajne posiedzenia innych komisji 721 sztuk.

Niechaj nam wolno będzie nakoniec złożyć szczere wyrazy serdecznej podziękii wszystkim tym, którzy spieszyli z chętną radą i pomocą, w sprawach Towarzystwa, oraz wszystkim ofiarodawcom ziemi, a w szczególności: J. O. Ks. Marji Lubomirskiej za parcele pod szkołę w Hermanowicach i WP. Skibniewskiemu, właścicielowi dóbr w Maćkowicach, za grunt w tej miejscowości pod budować się mającą szkołę, kościół i ochronkę.

Składamy też serdeczne podziękowanie wszystkim Paniom i Panom, którzy spieszą nam zawsze z chętną pomocą, ilekroć udajemy się do nich o współudział w urządzaniu przedsiębiorstw na cele „Koła“.

Zarząd

Sprawczdanie kasowe Koła Pań T. S. L. w Przemyśle za rok 1921.

PRZYCHÓD	Effekta	Gotówka	ROZCHÓD	Effekta	Gotówka
Stan kasy z dnia 31 grudnia 1920	12263 90	1542 30	Niedobór z r. 1920		140 28
Wkłady członków		85745 50	Pensje nauczycielskie		122011 50
Przedsiębiorstwa		2706 —	Administracja szkół		24249 18
Dary		55000 —	Administracja czytelni i wypożyczalni		11811 —
Subwencje		74105 —	Przedsiębiorstwa		13032 —
Zwroty		47833 30	Administracja Koła		7309 46
Pożyczki			Podróże delegatów		6445 —
Dla Związku Głównego zebrane 3-go		3116 —	Ulokowane na książeczce		20000 —
maja 1921 z Ustrzyk	20000 —		Delegat w kasie Rzem. i Roln.		50686 —
Złożone lokacje	389 81		Zarząd Główny dar 3 maja z Ustrzyk		3116 —
Odsetki			Przyjęcie dla terminatorów		8806 —
			Dar na „Dom ludowy” w Birczy		1000 —
			Pozostałość kasowa		1441 68
	32653 71	270048 10			270048 10

Marja Bielawska
przewodnicząca.

Helena Swobodowa
skarbniczka.

Eugenjusz Waygart.

ZA KOMISJĘ REWIZYJNĄ:

Michał Rozumkiewicz.

151-